

[Kristen Amby.]

dette Grundproblem ud fra disse Anskuelser — og det haaber jeg man vil, eller rettere, det er jeg sikker paa, at man kommer til, for her er ikke Spørgsmaal om, hvad man vil, men simpelt hen om, hvor Udviklingen bærer hen —, kunde man passende begynde et Sted, nemlig med Landarbejdernes Kaar, med Lønarbejdet i Landbruget. Vi har set dette Spørgsmaal om Landarbejderens Løn og Vilkaar sat paa Dagsordenen som det, der skulde løses i den kommende Tid; det har ogsaa Statsministeren været inde paa, og det har Socialdemokratiets Ordfører, det ærede Medlem Hr. Hartvig Frisch, været inde paa og mange andre. Jeg ved ikke, hvad den højtærede Statsminister eller den socialdemokratiske Ordfører har tænkt sig, men mig staar det i alt Fald klart, at Spørgsmaalet om Landarbejderens Løn og Vilkaar ikke kan løses paa den traditionelle Maade, gennem Organisationens Krav og Kamp. Det kan det ganske simpelt ikke allerede af den Grund — ogsaa af andre Grunde —, at Kampens Midler, Strejken og Lockouten, ikke er anvendelige. Lad os sætte, det skete, at man fik Organisationsrammerne i Orden fra begge Sider, staaende over for hinanden en Landarbejdergruppe og Arbejdsgivere. Hvordan i al Verden skulde man her ved Kampens Middel kunne løse en Konflikt? Man kan jo ikke strejke, ikke lockoute — det er umuligt; Kornet skal saas, der skal høstes, og der skal malkes —, og dette er jo ellers, om jeg saa maa sige, det sidste Middel, naar man ikke har kunnet løse en Konflikt ad Organisationskontraktens Vej. Det er givet, at Forholdet her er af en saadan Natur, at Samfundet, enten det vil eller ej, simpelt hen *maa* træde til.

Dette Spørgsmaal, altsaa om Landarbejderens Lønning og øvrige Vilkaar, egner sig af mange Grunde til at løses efter den Linie, jeg her løst har skitseret, men væsentligt af to Grunde. For det første, fordi Erhvervet selv, Landbrugserhvervet, for Tiden er og, saa vidt jeg kan se, langt frem i Tiden vil vedblive at være inde under planøkonomiske Vilkaar, hvor Prisansættelse og Produktionsvilkaar i stort Omfang bestemmes af Statsmagten, og derfor er der ogsaa der Mulighed for en objektiv Lønansættelse. Hvis man, og det kan jeg godt forstaa, siger, at Lønnen visse Steder er alt for lille og urimelig, maaske ogsaa mindre eller sikkert mindre, end den kunde være, selv med de nuværende Produktionsvilkaar, hvis man altsaa sætter et bestemt Maal, man vil naa med Hensyn til Arbejderens Stilling, Lønvilkaar og andre Vilkaar, saa maa der dertil

svare saadanne Produktionsvilkaar, at Lønnen kan afkastes. Det er givet, og det er der altsaa ogsaa nu i stort Omfang en vis Mulighed for.

Og dernæst egner dette Spørgsmaal med Hensyn til Opsigelse, med Hensyn til Tjenesteforholdets Varighed, med Hensyn til Landarbejderens Forhold i det hele, sig netop til at løses efter de Linier, jeg løst har skitseret. Det gør det, fordi Landbruget har den Struktur, det har. Det er i Virkeligheden kun et taabeligt moderne Fænomen med alt det meget Sæsonarbejde, der er ved Landbruget. Saa meget Kendskab har jeg nu til Landbrug, baade det lille, det mellemstore og det store, at stort set kunde man udmærket godt beholde samme Antal Folk Aaret rundt. Der er ingen Nødvendighed for den meget vide Brug af Sæsonarbejde, man nu er kommet ind paa. Og i øvrigt, hvor skal Landarbejderne gaa hen, naar de ikke luger Roer eller tager Roer op? Hvad skal de bestille i den øvrige Tid? Det er hverken nødvendigt eller rimeligt. Dette Erhverv er baade efter sin Struktur og Tradition i Stand til i hvert Fald at give Landarbejderen den store Fordel, som Tryghed er, den Tryghed, der bestaar i en lang Kontrakt, og for Landbrugets Vedkommende er det Tradition her i Landet at sætte den til et Aar, i alt Fald i Jylland, og paa Øerne maaske til et halvt Aar. Jeg mener naturligvis ikke, at Lovgivningsmagten skal sidde herinde og bestemme hverken Løn eller Vilkaar, men man kunde udnævne Herredskommissioner med Repræsentanter baade for Bønder og Arbejdere, Husmænd og Godsejere, og vel under en eller anden embedsmandsmæssig Ledelse, og de kunde fastlægge Vilkaarene. Det har man kunnet gøre i det konservative England, saa kan man vel ogsaa gøre det i det Danmark, vi kender i Dag.

Det staar for mig saadan, at der er tre Kategorier af Landbrugsmedhjælpere, eller rettere, der burde være det, for i Virkeligheden er der det ikke. Der burde være Lærlingeaar i Landbruget som i ethvert andet Fag, men nu er det i Virkeligheden saadan, at den unge Karl paa 14—17 Aar er at sammenligne med en Arbejdsdreng i Industrien. Man har ikke Sikkerhed for, at han lærer noget som helst. Hans Husbond har ikke nogen Forpligtelse over for ham og heller ingen Ret til at kræve, at han skal lære visse Ting. Hvor for i al Verden skal dette vort vigtigste Erhverv ikke give Lærlingevilkaar som ethvert andet Erhverv, en 3-aarig Lærlingeuddannelse? Ikke saadan som paa de store Gaarde, hvor man følger